

Bu program Avrupa Birliği
tarafından finanse edilmektedir

Bilgi Formu

2018 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ VE KADINA YÖNELİK ŞİDDET İLE İLGİLİ GENEL ALGILAR

TÜRKİYE

Bu bilgi formundaki veriler, AB-BM Kadın Birimi bölgesel programı “Normların Uygulanması, Zihniyetlerin Değiştirilmesi” kapsamında Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneği (Uçan Süpürge) tarafından gerçekleştirilen mevcut durum araştırma çalışmasının bir parçası olarak 2018 yılında toplanmıştır. Veriler, hem kentsel hem de kırsal alanlarda olmak üzere Mersin’de ve dört belediyesindeki 15-64 yaş arası 403 kadın ve erkek ile kız ve erkek çocuğunun cevaplarını içermektedir. Uçan Süpürge ile ilgili detaylı bilgileri <https://www.bilimveteknolojidekizcocuklar.com/adresinde> bulabilirsiniz.

Bu rapor, “Batı Balkanlar ve Türkiye’de Kadınlara Yönelik Şiddetin Sonlandırılması: Normların Uygulanması, Zihniyetlerin Değiştirilmesi” bölgesel programı tarafından hazırlanmış ve Avrupa Birliği’nin maddi desteği ile üretilmiştir. İçeriği tamamen bölgesel programın sorumluluğunda olup, Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmaz.

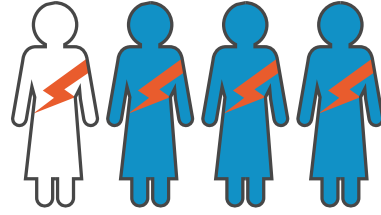
Bu yayının içeriği BM Kadın Birimi, Yönetim Kurulunun veya Birleşmiş Milletler Üye Devletlerinin görüşlerini yansıtmaz. Bu yayındaki adlandırmalar bir ülkenin veya toprağın, veya makamların, veya sınırların yasal statüsü hakkında herhangi bir görüş ifade etmemektedir. Metin resmi yayın standartlarına göre gözden geçirilmemiştir ve BM Kadın Birimi hatalardan sorumlu değildir.

ÜLKE BAĞLAMI

- Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) 2011 yılında imzalanmış ve 2012 yılında onaylanmıştır. Bu onay, Türkiye'deki yasal düzenlemeler açısından önemli bir adımdır.
- İstanbul Sözleşmesi'ni erken onaylamasına rağmen, Türkiye henüz, Sözleşme'de belirtildiği şekilde, ısrarlı takip, zorla evlilik, aile içi şiddet, psikolojik şiddet ve ekonomik şiddet gibi kadına yönelik belirli şiddet biçimlerini özel olarak suç olarak tanımlamamıştır.¹
- İlişkilerde şiddetin görülme sıklığı yüksektir - Türk kadınlarının %38'i yaşamlarının herhangi bir noktasında fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz bırakılmıştır.²

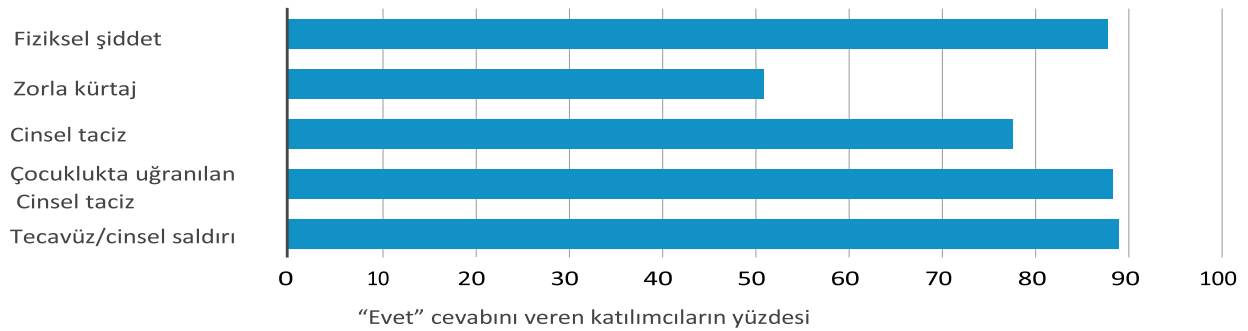
Hukuk Bilgisi

Temel bulgu #1: Katılımcılar, kadına yönelik bazı özel şiddet biçimlerinin hukuken yasaklandığı konusunda daha az bilgi sahibidir. Yalnızca yarısı zorla kürtajın suç olarak tanımlandığından haberdardır ve sadece dörtte üçü cinsel tacizin suç olarak tanımlandığını bilmektedir. Diğer yandan, katılımcıların büyük çoğunluğu daha genel şiddet biçimlerinin yasadışı olduğu konusunda bilgi sahibidir. Aşağıdaki Şekil 1'e bakınız.

Her 4 katılımcıdan sadece 3'ü
cinsel tacizin suç olarak tanımlandığını
bilmektedir.

Şekil 1: Aşağıdaki şiddet biçimleri hukuken cezayı gerektirmekte midir?

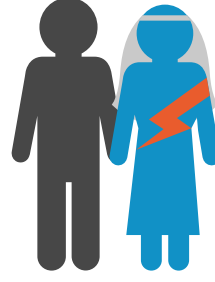
¹ "Mevcut Durum Değerlendirme Raporu: Türkiye," GREVIO, Avrupa Konseyi, 2018. Bakınız: <https://rm.coe.int/eng-grevio-report-turquie/16808e5283>

² Hacettepe Üniversitesi, Aralık 2014: "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması"

Temel bulgu #2: Katılımcıların, suç faillerinin kanun ihlali nedeniyle cezalandırılacağı konusunda güvenleri sınırlıdır. Katılımcıların yasadışı olarak bildiği şiddet biçimleri ile bir kimsenin işlediği için cezalandırılacağına inandıkları şiddet biçimleri arasında ilgi çeken çelişkiler bulunmuştur. (bakınız Şekil 1'e kıyasla Şekil 2). Örneğin,

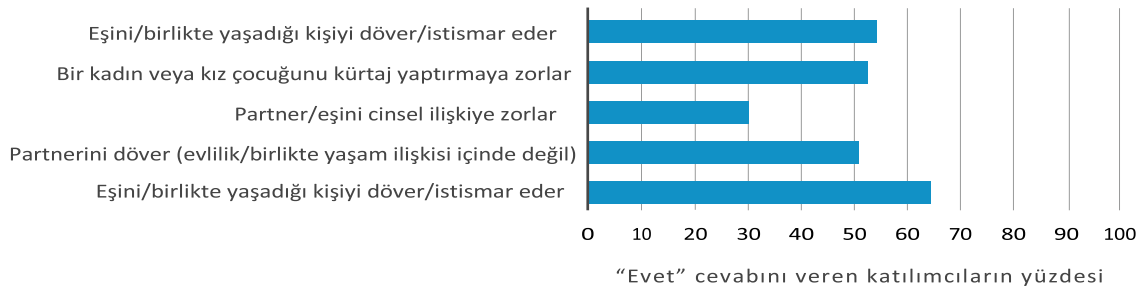
- **%89'u** tecavüz/cinsel saldırının bir suç olduğunu biliyor ancak yalnızca **%30'u** bir kişinin eşini/partnerini cinsel ilişkiye zorladığı için cezalandırılacağına inanıyordu.
- Katılımcıların **%88'i** fiziksel şiddetin bir suç olduğunu biliyor ancak yalnızca **%64'ü** bir kişinin eşini dövdüğü için cezalandırılacağına inanıyordu. Yalnızca **%54'ü** diğer aile üyelerini dövdüğü için ve yalnızca **%51'i** evli olmadıkları partnerlerini dövdüğü için cezalandırılacağına inanıyordu.

Bu çelişkiler birçok şeyi yansıtabilir: Mağdurun şiddeti bildirmeyeceğine dair inanç, failin cezalandırılmayacağına dair inanç ve/veya bir ilişkide işlenen şiddetin diğer şiddet türleri kadar ciddi olmadığı veya cezayı hak etmediğine dair inanç.

Katılımcıların %89'u tecavüz/cinsel saldırının bir suç olduğunu biliyor ancak yalnızca **katılımcıların %30'u** bir kişinin eşini/partnerini cinsel ilişkiye zorladığı için cezalandırılacağına inanıyordu.

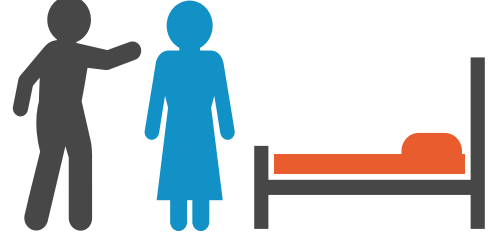
Şekil 2: Eğer bir kişi... ise cezalandırılacak mıdır?

Temel bulgu #1: Kadınların geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri içinde davranması beklenmektedir. Kayda değer oranda katılımcı (özellikle erkekler), kadınları ev alanıyla sınırlayan ifadeleri desteklemiştir (bakınız aşağıdaki Şekil 3).

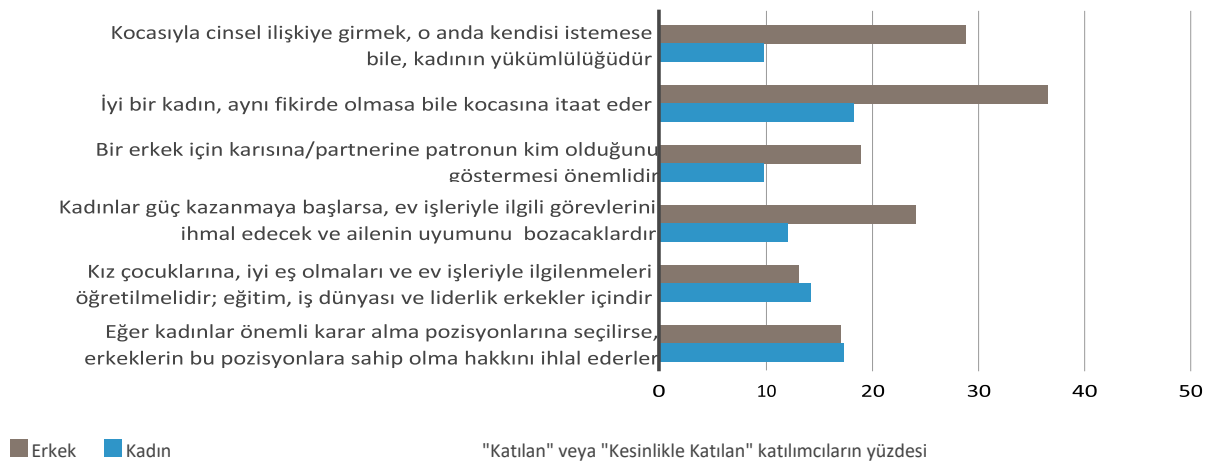
Temel bulgu #2: Kadınlar erkeklerin hizmetinde kişiler olarak görülmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı, özellikle erkek katılımcılar, kadınların erkek partnerlerine itaat etmeleri gerektiği konusunda hemfikirler. Kadınların erkeklere boyun eğmesi fikri, bedenleri söz konusu olduğunda da yaygındır - erkeklerin %29'u kadınların kendi arzularına bakmaksızın kocaları ile cinsel ilişkiye girmeleri gerektiğine inanmaktadır.

Temel bulgu #3: Erkekler, onları kadınlardan üstün konuma yerleştiren inançların ana destekçileridir. Erkekler, kadınlara karşı ayrımcılık ve şiddete ilişkin geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri ve ataerkil normlara daha fazla destek vermektedir. Belki de beklenildiği gibi, kadınlar, birçok kategoride erkeklere göre daha eşitlikçi davranışlar sergilemiştir.

Erkeklerin %29'u kadınların kendi arzularına bakmaksızın kocaları ile cinsel ilişkiye girmeleri gerektiğine inanmaktadır.

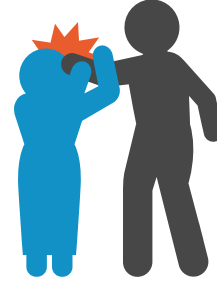
Şekil 3: Aşağıdaki ifadeler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Temel bulgu #1: Katılımcıların büyük çoğunluğu, kadınları erkeklere göre ikinci konuma yerleştiren tutumlara destek vermesine rağmen ilişkilerdeki fiziksel şiddet gerekçelerini reddetmiştir. Diğer ülkelerdeki mevcut durum çalışmasıyla karşılaştırıldığında, Türkiye'de kadına yönelik şiddeti haklı gösteren ifadeleri destekleyen katılımcıların oranı çok daha düşüktür.

Temel bulgu #2: Katılımcıların yarısından fazlası erkekleri “doğuştan” şiddet eğilimli olarak algılamaktadır. Bu inanç, 1) Kadına yönelik şiddeti biyolojinin (kadınları sistematik olarak dışlayan ve kadınlara karşı ayrımcılık yapan sosyal yapıların değil) kaçınılmaz bir yan ürünü olarak göstererek ve 2) şiddet uygulayan erkekler için mazeret/gerekçe

sunarak kadına yönelik şiddeti devam ettirmektedir.

Katılımcıların **yarısından fazlası** erkekleri “doğuştan” şiddet eğilimli olarak algılamaktadır.

Şekil 4: Aşağıdaki ifadeler hakkında ne düşünüyorsunuz?

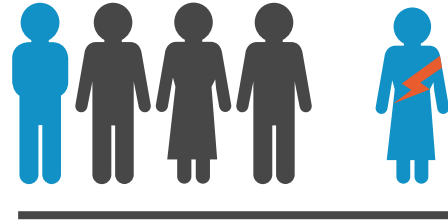
Şiddeti önleme veya bildirme isteği

Temel bulgu #1: Katılımcılar kırılgan gruplardan bireylere yardım etmek için isteklerini göstermiştir. Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, Türkiye’den katılımcılar etnik azınlıklar, mülteciler, göçmenler ve LGBTİ bireylere yönelik şiddeti önlemeye yardımcı olmak için daha isteklidir. Aşağıdaki Şekil 5’e bakınız.

Temel bulgu #2: Katılımcılar, başkalarının şiddetten kaçmalarına yardım etme isteklerine rağmen, kendi şiddet içeren ilişkilerinden vazgeçme veya failleri dava etmede tereddüt etmiştir. Bu bulgu, failleri kovuşturmak ve mağdurları korumak konusunda kurumlara duyulan güvenin azlığı ve/veya her 4 katılımcıdan 1’inin kadınların “aile” uğruna şiddete tahammül etmesi gerektiğine inanması gibi mağdurlar arasında utanç yaratan toplumsal tutumlarla ilgili olabilir.

Temel bulgu #3: Neredeyse her kategoride, kadınlar şiddet içeren durumlardan ve istismardan kaçmak veya bunları önlemek için pozitif ve proaktif bir şekilde davranmaya erkeklerden daha isteklidir. Soruların çoğunda, kadınlar şiddette karşı, özellikle kırılgan gruplara yönelik ve kendi kötü muamele içeren ilişkilerinde harekete geçme

konusunda erkeklerden daha istekli olduklarını göstermiştir.

Her 4 katılımcıdan 1’i kadınların “aile” uğruna şiddete tahammül etmesi gerektiğine inanmaktadır.

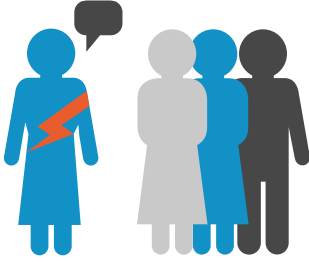
Şekil 5: Gelecekte ... istekli olur musunuz?

Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği üzerine tartışmaların ortak özelliği

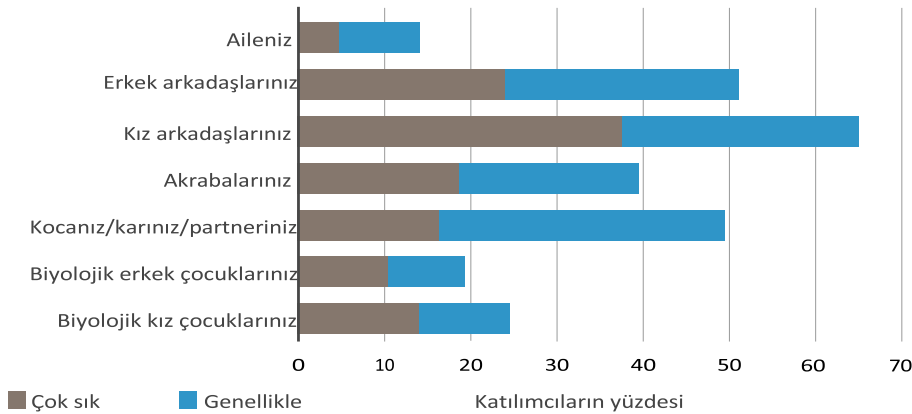
Temel bulgu #1: Kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddet ile ilgili konular hakkındaki tartışmalar arkadaş ve aile ile sınırlı değildir. Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, Türkiye’deki katılımcılar kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet konusunu öğretmenler ve meslektaşları ile tartışmaya daha isteklidir.

Temel bulgu #2: Katılımcılar çocuklarıyla, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet ile ilgili sorunları diğer ülkelerden katılımcılardan daha sık tartışmaktadır. Yine de bu sorunları çocuklarıyla tartışan katılımcıların oranı düşük kalmaktadır.

Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, Türkiye’deki katılımcılar şiddet **konusunu** öğretmenler ve meslektaşları ile **tartışmaya daha isteklidir.**

Şekil 6: Geçtiğimiz 12 ayda, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili konuları... ile tartıştınız mı?

Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği hakkında mesaj vermek için ortak kanallar

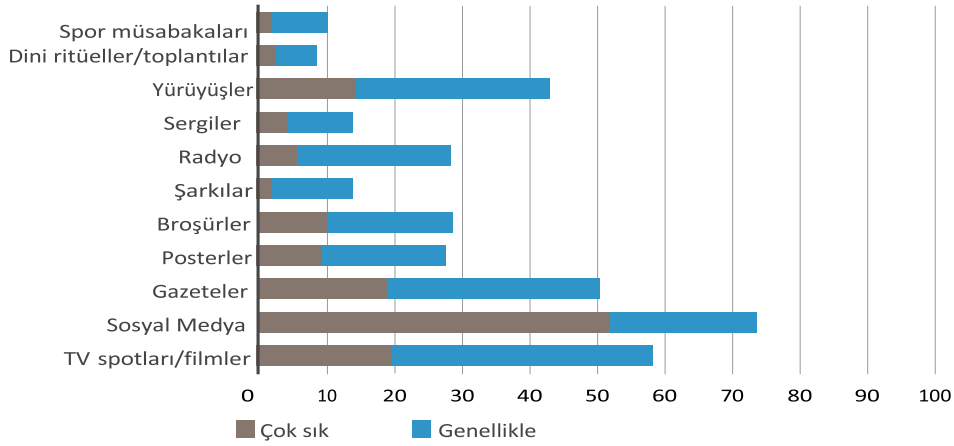
Temel bulgu #1: Yaygın olarak kullanılan iletişim yöntemleri büyük bir olasılıkla hedef kitlelere ulaşmaktadır. TV spotları, TV yayınları/tartışmaları, sosyal medya ve gazeteler kadına yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili en etkili bilgi kanallarıdır.

Temel bulgu #2: Diğer ülkelerle karşılaştırıldığında, Türkiye’den katılımcılar kadın ve kız çocuklarına yönelik şiddetin ve/veya cinsiyet eşitsizliğinin önlenmesiyle ilgili mesajları daha fazla görmektedir. Bu, Türkiye’de kadın hareketinin ve taban aktivizminin gücü ile ilgili olabilir.

Yaygın olarak kullanılan iletişim yöntemleri (TV spotları, sosyal medya ve gazeteler) büyük bir olasılıkla hedef kitlelere ulaşmaktadır.

Şekil 7: Geçtiğimiz 12 ayda, toplumsal cinsiyet eşitliği veya kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin önlenmesiyle ilgili konuları hangi kanallardan duydunuz?

PROGRAMLAMA İÇİN PRATİK ÖNERİLER

- **Partner şiddetinin, özellikle de fiziksel olmayan şiddetin tanınması için kadınlarla çalışın** ve özellikle geleneksel toplumsal cinsiyet kalıpyargılarının varlığı ve bu kalıpyargıların kadına yönelik şiddeti nasıl teşvik ettiği konusunda farkındalığı artırın.
- Kadın haklarının ve toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili bilgilerin daha fazla bilinmesi için **kadın derneklerini, danışma merkezlerini ve sığınma evlerini kurup kapasitelerini arttırın.**
- **Stratejik kampanyalarla farkındalığı artırmak için** TV, sosyal medya ve gazeteler gibi **ortak iletişim kanallarını kullanın.** Daha az yaygın iletişim kanalları, diğer yöntemleri tamamlamak için kullanıldığında faydalı olmakla birlikte geniş kitlelere ulaşması muhtemel değildir.
- **Kadına yönelik şiddeti devam ettiren ve haklı gerekçelere dayandıran tutumlara karşı durmak için stratejik mesajlar kullanın.** Önemli odak alanları arasında: 1) şiddeti ‘doğal’ bir şeyden ziyade bir kişisel seçim olarak gösteren mesajlar ve 2) mağduru suçlayıcı davranışlara karşı duran ve “aileyi yok etme” sorumluluğunu şiddet failine yükleyen mesajlar yer alabilir.
- **Geleneksel toplumsal cinsiyet normlarına karşı durmak** ve zararlı toplumsal cinsiyet rolleri ve ataerkil normların bir sonucu olarak **erkeklerin karşılaştığı kaygı, korku ve baskıları ele almak için erkek ve erkek çocukları ile çalışın.** Kadına yönelik şiddet, erkek ve erkek çocuklarının aktif katılımı olmadan önlenemez.
- **Programlamanın nesiller arası olması ve ergenleri içermesini sağlayınız.** Süregiden ve inatçı toplumsal cinsiyet kalıpyargılarını ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığı önlemek için genç kuşaklarla çalışmak önemlidir.